

Lisa 1. Väljavõte AS-i Narva Soojusvõrk taotlus ja seisukohad (ei sisalda ettevõtja kinnitusel ärisaladust):

SISSEJUHATUS

„ Käesoleva ajani Narva linna varustab kaugküttega Balti elektriijaama 11. energiablokk ning selle puudumisel maagaasi (reservkütusega - põlevkiviõli) kasutatav reservkatlamaja. 11. energiablokk töötab elektri- ja soojuse tõhusa koostootmise režiimis ning toodetavat soojust kasutatakse Narva linna soojusvarustuseks kaugküttevõrgu kaudu, mis omakorda tagab Narva linnas Eesti soodsaima kaugküttehinna.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi MKM) tõi enda 19.07.2021 kirjas välja järgmist: „ ... võib eeldada, et lähitulevikus muutub suurtes, energiat ebatõhusalt kasutavates käitistes biomasskütuste kasutamine karmistuvate regulatsioonide tõttu järjest keerulisemaks ja seeläbi majanduslikult ebamõistlikumaks. See omakorda võib tuua Balti elektriijaama 11. energiabloki jätkuva käitamise kaasa olulised nii majanduslikud kui soojusvarustuse riskid soojuse tootjale ja Narva linna kaugküttetarbijale“.

MKM hinnangul Narva võrgupiirkonnas ei pruugi energia- ja kliimapoliitikat silmas pidades seni hästi toimunud soojusvarustus lähitulevikus olla enam kooskõlas KKütS-is sätestatud põhimõtetega. Samuti tõi MKM välja, et KKütS § 1 lõigete 1 ja 2 järgi peavad soojuse tootmise, jaotamise ja müügi seonduvad tegevused olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus. KKütS § 14¹ lõikest 7 tulenevalt peab võrguettevõtja välja kuulutama soojuse ostmise konkursi, kui soojuse tootmine võrgupiirkonnas on majanduslikult ebaefektiivne.

Oma 22.07.2021 kirjas asus Konkurentsiamet seisukohale, et Narva võrgupiirkonna soojusvarustus ei ole lähitulevikus Kaugkütteseaduses sätestatud põhimõtetega enam kooskõlas ning tarbijate soojusega varustamine võib olla ohus. Konkurentsiameti hinnangul on KKütS § 14¹ lõikes 7 sätestatud soojuse ostmise konkursi väljakuulutamiseks kohustav alus täidetud, millest tulenevalt kohustas Konkurentsiamet NSV korraldama soojuse ostmise konkursi hiljemalt 01.11.2021. NSV 01.11.2021 teate kavatsusest hakata hiljemalt 2026. a ostma soojusenergiat ning palus soojuse müüa soovijatel anda enda soovist märku. Teatele reageerisid enam kui 4 soojuse tootjat, millest tulenevalt andis NSV huvitatud isikutele ja Konkurentsiametile teada, et asus konkursi ette valmistama. NSV poolt koostatud konkursi tingimuste osas on Konkurentsiamet NSV-ga lahkavamusel pakutud soojusenergia hinna rollist konkursi võitja väljaselgitamisel ning reservkatlamaja tagamise kohustuse küsimuses. Läbirääkimised Konkurentsiameti ja NSV vahel konkursi tingimuste üle jätkuvad.

TAOTLUS SOOJUSE OSTU KONKURSI KORRALDMISE KOHUSTUSE TÛHISTAMISEKS

1. Majandusolukord

- 1.1. NSV palub Konkurentsiametil hinnata ettevalmistamisel oleva soojuse ostu konkursi läbiviimise otstarbekust tänases kiiresti muutuvast majanduskeskkonnas. 24. veebruaril algatatud Vene-Ukraina sõja tagajärjel lõppes biomassi import Venemaalt ja Valgevenest Euroopa Liitu. Venemaa kandis Eesti Vabariigi ebasõbralike riikide nimekirja ning hakkas nõudma gaasi eest rublades maksmist viisil, mis Euroopa Liidu reeglite järgi oleks Venemaale kehtestatud sanktsioonide rikkumine. Euroopa liit valmistab ette sanktsioonide paketti, mille eesmärk on võimalikult kiiresti lõpetada Venemaalt energiakandjate importimine. Samuti annab NSV teada, et 30.05.2022 korraldas Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing, MKM ja Keskkonnaamet ühise ümarlaua, kus tõlgendati gaasi võimalike tarnete katkemisega seotud olukorda. NSV hinnangul hetkel ei ole teada asjaolusid, mis võimaldaks väita, et maagaasi hind langeb lähitulevikus kiiresti või et tarnekatkestuse risk jääb lühiajaliseks. Samuti Vene-Ukraina sõja ja COVID-19 pandeemia tõttu tekkisid üle maailma tarnehäired, tarneahelate katkemine, seadmete ja materjalide tarnijate tegevuse peatamine või häiritus, rahvusvaheliste sanktsioonide ulatuslik rakendamine, tooraine ja muude sisendkaupade hinnatõusud koos üldise kiire inflatsiooniga, muutused töajaturul, intressimäärade tõstmine ja muud riskid, mis on seotud Narva linna asumisega Venemaa ja NATO piiril.
- 1.2. NSV hinnangul ettevalmistatava konkursi korraldamise jätkamisel eksisteerib oht, et konkursil osalevad pakkujad on sunnitud oma riskide maandamiseks esitama niivõrd kõrge hinnaga pakkumised, et selle tagajärjel tõuseks tulevikus Narva linna soojuse tarbijate makstav soojusenergia hind drastiliselt. Tuleb arvestada, et Narva linn on osa piirkonnast, kus tööpuudus on riigi keskmisest kaks korda suurem ja palk viiendiku võrra madalam. Eelnevale tuginedes võib pidada tõenäoliseks, et Narva linnas soojuse hinna tõusu korral kaasnevad negatiivsed sotsiaalsed mõjud.
- 1.3. Praeguses ebakindlas majanduskeskkonnas peab NSV piisavalt tõenäoliseks, et vähempakkumise võitnud pakkuja ei suuda täita pakkumises võetud pikaajalisi kohustusi nii investeringute finantseerimiseks, tehnoloogia õigeaegseks tarnimiseks ning taastuvatest energiaallikatest toodetud kütuste hankimisel 12 aasta jooksul, mis toob kaasa lepingu täitmise kulude suurendamise või viib lepingu ülesütlemiseni pakkuja suutmatuse tõttu lepingut täita. Kestvuslepingute (s.o ka NSV poolt korraldatava soojuse ostu konkursi võitjaga sõlmitav leping) täitmisel pooled peavad olema kindlad enda investeringute tegemisel ning praeguses olukorras on vähetõenäoline, et soojuse konkursi võitja saab arvestada võimalike asjaolude muutumise mõjude ettenähtavusega. Kohtupraktika järgi riigihanke/konkurssi võitnud äriühing peab üldjuhul kandma riski, et tema pakutud hind on realistlik. Praeguses olukorras on vaieldamatu tekkinud olukord, kus majanduskeskkonna lähitulevik, veel enam tulevik pikas perspektiivis pole kuidagi mõistlikult ettenähtav nii konkurssi korraldaja kui konkurssi osaleja jaoks. Juhul kui kujunenud turu heitliku tingimustes konkursis osaleja hinnapakumist tehes

arvestab mistahes teoreetiliselt võimalike kulude suurenemisega, tõstaks see pakkumuste hinda ja lepingu täitmise kulusid, mis omakorda läheb vastuollu KKütS eesmärgiga tagada lõpptarbija varustamist soojusega põhjendatud ning soodsa hinnaga. Isegi olukorras, kus konkursi võitjaga sõlmitavas lepingus oleks sätestatud lepingu hinna indekseerimise põhimõte, tekib oht, et KKütS § 1 lg 2 täitmine osutub võimatuks põhjusel, et soojusvarustus muutub Narvas lõppkokkuvõttes ebamõistlikult kalliks, kuna soojuse tootja saab praeguses olukorras esitada vähempakkumise võitmise eesmärgil ükskõik kui madala hinnaga pakkumise ja hiljem väita, et ekslikud kalkulatsioonid tulenesid vääramatu jõu tõttu suurenenud kuludest ning selle tagajärjel kujuneb Narvas ebamõistlikult kõrge soojuse hind. Eriti oluline on see põhjusel, et enne soojuse ostu konkursi korraldamise kohustust oli Narva linnas kõige odavam kaugkütte soojuse hind Eestis.

- 1.4. Ükski ettevõtja ei tea ega oska arvestada Ukraina sõja või Covid-19 pandeemia edasise arengu mõjusid ning nende mõju suurele investeringule Eesti idapiiril. Lähitulevikus realiseeruda võivateks riskideks on näiteks:
 - 1.4.1. lepingu täitmiseks vajalik materjal või toode pole kättesaadav algselt eeldatud tarnekanali kaudu või on see kättesaadav aga oluliselt kõrgema hinnaga;
 - 1.4.2. lepingu täitmiseks tuleb kasutada asendustoodet või muuta muul viisil lepingu täitmise viisi, mis omakorda tõstab/mõjutab lepingu täitmise viisi;
 - 1.4.3. lepingu täitmist takistab või võib tulevikus takistada rahvusvaheline sanktsioon. Samas finantssanktsioonid võivad keelata lepingulise kohustuse täitmise (nt raha maksmise, kauba või muu varalise hüve üleandmise). Rahvusvahelise sanktsiooni tõttu võib ka lepingupoolel, kes ei ole ise sanktsiooni kohustatud isikuks võimatu oma lepingulist kohustust täita (nt maksmisele kuuluvat summat vastaspoolele üle kanda). Selliste sanktsioonide mõju kujutab endast vääramatu jõu olukorda ning seda sõltumata sellest, kas ja kuidas on vääramatu jõu mõiste lepingus defineeritud. Kuna rahvusvahelise sanktsiooni aluseks olevad õigusaktid on imperatiivsed siis omavad nendest tulenevad piirangud lepingu suhtes ülimuslikkust. Samuti näevad sanktsiooninormid ette nende järgmiseks kohustatud poole vabastamise lepingulisest vastutusest. Ka need õigusnormid omavad lepingu suhtes ülimuslikkust.
- 1.4.4. Narva linn kuulutab välja hädaolukorra kaugkütte tipunõudluse ja soojuse reservi tagamiseks Hädaolukorra seaduse alusel. Nii nt soojuse tootja avalduse ning Narva linna hädaolukorra väljakuulutamisel saab Tööstusheite seaduse § 78 lg 3 järgi Keskkonnaamet kuni kuueks kuuks kirjalikult peatada kohustuse järgida vääveldioksiidi heite piirväärtust suure põletusseadme puhul, mis tavaliselt kasutab vähese väävlisisaldusega kütust, kui seadme käitaja ei suuda täita vääveldioksiidi piirväärtuse nõuet hädaolukorra seaduse tähenduses hädaolukorra tagajärjel vähese väävlisisaldusega kütuse tarnete katkemise tõttu. Selline ajutine lahendus tagaks olemasoleval soojuse tootjal soojuse tootmist põlevkiviõlist kuni 6 kuud pärast gaasivarude ammendumist.

2. Soojuse tootja uuendatud strateegia

- 2.1. NSV-le on teada, et Enefit Power AS uuendatud strateegia kohaselt on ettevõttel kavas suurendada 2024 aastaks Balti elektrijaama 11. plokis energeetilise jäätmepuitu kasutamist kuni 70 protsendini, et vähendada Narva linna kaugkütte süsinikujälge. Eelnimetatud strateegia elluviimisel on NSV hinnangul tagatud esimene samm Narva linna kaugkütte tootmise jätkusuutlikuks ümberkorraldamiseks. See vähendab radikaalselt CO₂ emissiooniõiguste hinna negatiivset mõju Narva kaugküttevõrgus müüdava soojuse hinnale. Sellest järgmise sammuna planeerib Enefit Power AS minna üle 11. plokis 100-protsendilisele jäätmepuitu põletamisele ja viia see täielikult üle taastuvatest allikatest toodetud primaarenergiale.
- 2.2. NSV-le on teada, et Enefit Power AS on astunud õiguslikke ja praktilisi samme, et vahetada välja reservkatlamajas kasutatav kalli hinnaga maagaas odavama põlevkiviõli kasutamise vastu juba 2022. aastal. See alandab Narva kaugküttevõrgus müüdava soojuse hinda võrreldes varasemate prognoosidega.
- 2.3. NSV on hinnanud, et eeltoodud muudatuste elluviimisel on täielikult tagatud, et Narva soojusvõrk vastab Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2021/2139 sätestatud tehnilistele sõelumiskriteeriumitele, millega määratakse kindlaks, millistel tingimustel võib majandustegevust pidada kliimamuutuste leevendamisele oluliselt kaasa aitavaks, ja mille alusel otsustatakse, ega see majandustegevus ei kahjusta oluliselt muid keskkonnanäesmärke. NSV täidab "oluline panus kliimamuutuste leevendamise" sõelumiskriteeriumeid ja on seetõttu jätkusuutlik.
- 2.4. NSV hinnangul on eelmainitud kolme asjaoluga (i) Balti elektrijaama 11. renoveerimine, (ii) Reservkatlamajas odavama ning madalama tarnete katkestusriskiga kütuse kasutamine ning (iii) EL jätkusuutlikkuse taksonoomias jätkusuutlikele soojusvõrkudele kehtestatud nõuete täitmine ammendunud Konkurentsiameti kirjas 22.07.2021 nr 7-1/2021-140-6 nimetatud soojusvarustuse riskid soojuse tootjale ja Narva linna kaugküttetarbijale. Seetõttu on tekkinud alus soojuse ostu konkursi ettevalmistamistuste lõpetamiseks, sest on tagatud, et Narva linna soojusega varustamine toimub vastavuses kaugkütteseaduse § 1 lõikes 2 sätestatud põhimõtetega ning tagatud on usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus.

Eelnevast tulenevalt on NSV seisukohal, et praeguses ebastabiilses majanduskeskkonnas NSV poolt soojuse ostu konkursi läbiviimine ohustab nii soojusvõrguettevõtjat, soojuse konkursi võitjat kui ka Narva soojuse lõpptarbijaid, millest tulenevalt palub NSV Konkurentsiametil tühistada oma 22.07.2021 kirjas NSV-e pandud soojuse ostu konkursi korraldamise kohustus või alternatiivselt lükata konkursi korraldamise kohustus edasi määramata ajaks. Konkursi tühistamise kasuks räägib praeguse soojuse tootja alustatud sammud soojuse tootmise ümberkorraldamiseks.“